

Vodárny nabraly miliardové dluhy, starostové znervózněli

- Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava vydaly před půlrokem dluhopisy za víc než pět miliard korun. Obří půjčka společnosti, která obsluhuje přes milion lidí, znejistila starosty měst a obcí.
- Obce se dostaly do pastí, když se postupně zbavily většiny akcií společnosti a nemohou teď ovlivnit ani každoroční růst cen.
- Severomoravské vodárny přitom měly v minulosti kvůli příliš vysokému zisku problémy s finančním úřadem, který jim vyměřil téměř milionovou pokutu.

Drahá voda: Více než 120 milionů korun investovaly do čističky ve Vítkově-Podhradí Severomoravské vodovody a kanalizace.
autor: ČTK

Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava, patřící španělské firmě Aqualia, vydaly před půlrokem dluhopisy za více než pět miliard korun. Obří půjčka druhé největší vodárenské společnosti v Česku, která obsluhuje přes milion lidí, přitom znejistila starosty měst a obcí, kterým firma dodává pitnou vodu a odvádí splašky.

Starostové se dlouhodobě dívají na hospodaření firmy s nedůvěrou a poukazují nejen na velké zadlužení. Nelíbí se jim, že stamilionové zisky vybrané na vodném a stočném mizí u zahraničního vlastníka, místo aby se z výtěžku platila výměna dosluhujícího potrubí nebo opravy vodáren a čističek. „Je zvláštní, že z jedné strany se vyplácejí dividendy z velkých zisků a na druhé straně si firma bere tak vysoké půjčky,“ říká lidovecký starosta Českého Těšína Vít Slováček.

Nic ale nezmůže. Města a obce se samy dostaly do pastí, když se na přelomu tisíciletí postupně zbavily většiny akcií společnosti a nemohou teď ovlivnit ani každoroční růst cen. Marně přemýšlejí, jak z potíží ven, miliardy korun na zpětné odkoupení firmy nemají. „Jsme zahrnání do kouta,“ říká Slováček.

Firma tvrdí, že ročně investuje v průměru půl miliardy. Podle mluvčího Marka Sibrta utratila za posledních patnáct let v čistírnách odpadních vod přes jednu miliardu ze svého. „Modernizace bude

pokračovat a stát ani obce ji hradit nebudou," říká Síbrt.

Starostové jsou ale skeptičtí. Odborníci jim z veřejně dostupných dokumentů o hospodaření firmy vyčetli, že deklarovaná investiční čísla jsou zkreslená, protože většinu z investic tvoří odpisy. **„Na skutečně nová zařízení jde podstatně méně peněz,“ říká ekonom Radek Novotný, autor projektu Pravda o vodě, který předkládá vládám i obecním politikům důkazy o tom, že města ztrácejí vliv na vodu a její cenu.** „Z několikaleté zkušenosti vím, že se u nás neinvestuje dostatečně,“ potvrzuje starosta Nového Jičína Jaroslav Dvořák (ČSSD).

Chování manažerů firmy tak budí pochybnosti, zda společnost – zcela legálně – nevyvádí do soukromých rukou miliardový majetek, který města bezplatně získala od státu začátkem 90. let. Loni například valná hromada snížila základní jmění firmy o dvě miliardy a okamžitě je poslala akcionářům. „Výplata dividend je v pravomoci valné hromady,“ reaguje mluvčí vodáren Marek Síbrt.

Zrušená milionová pokuta

Severomoravské vodárny přitom měly v minulosti kvůli příliš vysokému zisku problémy s finančním úřadem, který jim vyměřil téměř milionovou pokutu. Ministerstvo financí ale v roce 2011 za Miroslava Kalouska (TOP 09) sankci zrušilo, ačkoliv v jiném případě na Chebsku, kde byla zisková marže vodárny oproti Slezsku poloviční, pokutu za nepřiměřenou ziskovost potvrdilo. „Každý případ je jiný a musí se posuzovat individuálně,“ řekl Pavel Maštálka, ředitel odboru cenové politiky na ministerstvu financí, které stanovuje pravidla pro regulaci cen. Zda se finanční úřad chystá na novou kontrolu, odmítli na ministerstvu prozradit. „Nebudeme konkrétní subjekty, na které se zaměříme, předem upřesňovat,“ uvedl mluvčí Michal Žurovec.

Příklad ze Slezska ukazuje na dlouhodobý problém českého vodárenství. I v jiných městech a obcích mají potíže s financováním obnovy infrastruktury. Oproti severní Moravě mají ale výhodu v tom, že potrubí, vodárny a čističky v období na konci divokých privatizačních 90. let neprodaly. Soukromým firmám zařízení pronajaly a mohou počkat, až smlouvy vyprší, a rozhodnout se, jak postupovat dál. I když například v Praze změnu odmítli: vedení hlavního města před dvěma lety prodloužilo smlouvu se společností Veolia o dalších patnáct let. Zastupitelé dostali téměř stostránkový materiál večer před hlasováním a bylo obtížné ho detailně prostudovat. Přesto většina ruku druhý den zvedla a šanci na změnu zablokovala až do roku 2028. Naopak třeba na severu Čech kontrakt s Veolií zřejmě neobnoví. Některá města dopředu říkají, že si od roku 2020 budou vodárny provozovat sama.

Byznys bez rizika

Pro koncerny, které si infrastrukturu pronajímají, jde o byznys takřka bez rizika: potrubí spravují, ale když praskne, musí to zaplatit majitel. Tedy město. **Ekonom Novotný odhaduje, že zahraniční společnosti posílají z českého vodárenství do ciziny každoročně více než čtyři miliardy korun, které platí čeští spotřebitelé.**

Mnohem lépe podle něj fungují vodárny tam, kde si je svazy měst a obcí ponechaly. Mají nárok na evropské dotace a zisky nechávají ve firmě. „Dividendy jsme nevypláceli minimálně deset let,“ říká starosta Bruntálu Petr Rys.

Podle specialisty na vodohospodářství Antonína Raizla z poradenské společnosti EY však není jednoznačné, že města umí hospodařit lépe než soukromníci. „Průhlednější hospodaření mají soukromé firmy, u nichž je jejich zájem jasný - ziskovost. Nevyplacení dividend či netvoření zisku nic neříká o efektivitě nákladů ve společnosti, které v tarifu tvoří majoritní část,“ míní Raizl.

Podle odborníků navíc řada velkých komunálních vodáren nijak nevyvíká nižšími cenami ve srovnání se soukromíky. V některých případech je to dokonce naopak.

<http://archiv.ihned.cz/c1-65166850-vodarny-nabraly-miliardove-dluhy-starostove-znervozneli>